

PÅ VÄG MOT FOU NORDOST ÄLDRE

INVENTERING AV VIKTIGA FOU OMRÅDEN I
NORDÖSTRA STOCKHOLMS LÄN

MARIE RÖNNERFÄLT
SVEN ERIK WÄNELL

Rapport FoU Nordost Äldre i samarbete med Stiftelsen
Stockholms läns Äldrecentrum 2007:17
ISSN 1401-5129

FÖRORD

FoU Nordost Äldre är arbetsnamnet på den FoU-enhet som i augusti 2007 startar i nordöstra delen av Stockholms län, med Stockholms läns landsting, Lidingö stad, Vaxholms stad och Täby, Vallentuna och Österåkers kommuner som sin huvudman. Denna rapport är det första steget på vägen – en inventering av vad personal och seniorer ser som de viktigaste frågorna för äldre i nordost, och som därmed bör vara de viktiga för en FoU-enhet. Rapporten ska ge en grund för den prioritering som nu ska ske i FoU-enhetens ledning. Rapporten är klar lagom till att FoU-enhetens chef, Ann Catrine Eldh, tillträder sin tjänst.

Projektledare för planeringen av FoU-enheten under 2006-2007 har varit Elisabet Hermanson, som anställdes för detta ändamål av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum på uppdrag av kommunerna i nordost. Det initiala arbetet har finansierats med stimulansmedel från Socialstyrelsen. I verksamhetsplanen ingick att genomföra en behovsinventering av vilka utvecklingsområden som prioriteras av chefer, personal, pensionärsorganisationer och brukarföreträdare i varje kommun och av landstingets lokala verksamheter samt privata vårdgivare. Marie Rönnerfält vid Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet anlätades som konsult för att tillsammans med projektledaren genomföra arbetet. Marie Rönnerfält har också tillsammans med Sven Erik Wånell, chef vid Äldrecentrum, författat denna rapport.

Österåker 2007-09-10

Gunbritt Nikolausson
Socialchef och ordförande i FoU-enhetens ledningsgrupp

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	1
INLEDNING	3
UPPDRAGET	3
VAD ÄR FOU?.....	3
<i>FoU historik</i>	3
<i>FoU nordost Äldre växer fram</i>	4
NORDÖSTRA LÄNET – EN BESKRIVNING	7
<i>Lidingö stad</i>	9
<i>Täby kommun</i>	9
<i>Vallentuna kommun</i>	10
<i>Vaxholms stad</i>	10
<i>Österåkers kommun</i>	10
INVENTERINGEN AV VIKTIGA OMRÅDEN	12
MODELL FÖR GENOMFÖRANDET AV BEHOVSINVENTERINGEN.....	12
<i>Nestormodellen</i>	12
<i>Behovsinventeringens faser</i>	13
INVENTERINGENS START	13
<i>Seniorråd</i>	13
<i>Personalråd</i>	13
<i>Behovsinventeringen steg för steg</i>	13
RESULTAT	16
HINDER – OCH VISIONSFASEN	16
<i>Tema 1 Vård- och omsorgsinnehåll</i>	16
<i>Tema 2 Sociala aktiviteter/attityder/bemötande</i>	16
<i>Tema 3 Fortbildning/kompetensutveckling/personal</i>	17
<i>Tema 4, Tillgänglighet/miljön/boende</i>	18
<i>Tema 5 Samverkan/information/kommunikation</i>	18
FÖRVERKLIGANDEFAS	19
<i>Tema 1 Vård- och omsorgsinnehåll</i>	19
<i>Tema 2 Sociala aktiviteter/attityder/bemötande</i>	20
<i>Tema 3 Fortbildning/kompetensutveckling/personal</i>	21
<i>Tema 4 Tillgänglighet/miljön/boende</i>	22
<i>Tema 5 Samverkan/information/kommunikation</i>	23
SLUTREFLEKTION.....	23
REFERENSER	25
BILAGOR	26
<i>Förteckning över deltagarna i arbetsgruppen samt ledningsgruppen i FoU</i>	
<i>Nordost Äldre</i>	26
<i>Inbjudan till FoU Nordost</i>	27
<i>FoU Nordosts idéseminarium</i>	28
<i>Deltagarförteckning 23 april 2007</i>	29
<i>Gruppindelning vid idéseminariet den 23 april 2007</i>	31

SAMMANFATTNING

Stockholms läns landsting, Lidingö stad, Vaxholms stad och Täby, Vallentuna och Österåkers kommuner enades under hösten 2005 att starta en gemensam FoU-enhet inom äldreområdet. Kommunerna och landstinget var ense om att FoU-enheten skulle arbeta verksamhetsnära, med de frågor som var mest angelägna för brukarna och personalen hos båda huvudmännen. En del i förberedelsearbetet var därför att göra en inventering av vilka frågor som är de mest centrala för äldre i nordost, och då med fokus på äldre som i olika former har behov av stöd, från samhället, frivilligorganisationer och närstående. I denna rapport redovisas tillvägagångssätt, vilka som deltog och de resultat som kom fram. Rapporten inleds med hur FoU Nordost Äldre växte fram.

Inventeringen har genomförts med "Nestormodellen", som användes när Nestor FoU-center i sydöstra länsdelen genomförde sin behovsinventering 2003-2004. Nestormodellens uppbyggnad inspirerades av två kända metoder, "Fokusgrupper" och "Framtidsverkstad". Det centrala i modellen är att lyfta fram äldreomsorgens gemensamma prioriterade områden.

Inför behovsinventeringen utsåg varje kommun under hösten 2006 ett lokalt seniorråd med representanter från pensionärsorganisationer och frivilligverksamheter och ett personalråd med representanter från äldreomsorgen och landstingets lokala verksamheter. Dessa grupper träffades var för sig under vintern 2007. Den avslutande fasen i behovsinventeringen var ett idéseminarium som ägde rum den 23 april 2007 på Ersta Konferens i Stockholm.

Behovsinventeringen hade dubbla syften dels att ta fram ett grunddokument – denna rapport – som planerings- och beslutsunderlag, dels att informera och skapa intresse och engagemang bland personal och brukare för FoU-enhetens arbete. Rapporten kommer att spridas genom regionala FoU-rådet (f.d. arbetsgruppen) till alla som deltagit i inventeringen.

Sammantaget kan man konstatera en stor spridning både i de lokala mötena och i det avslutande idéseminariet av personalrepresentanter från olika verksamheter, yrken och befattningar i kommunerna. Däremot var det få deltagare från landstinget i de lokala mötena p.g.a. svårigheten att nå ut med information och inbjudan till berörda enheter. I slutseminariet var landstinget bättre representerat, vilket bidrog till en breddad och fördjupad diskussion om framför allt samverkansfrågor. En viktig uppgift för FoU-enheten blir därför att aktivt informera och involvera landstingets lokala verksamheter i den kommande verksamhetsplaneringen.

Behovsinventeringen har resulterat i en mångfald av visioner och idéer till hur vården och omsorgen av äldre kan utvecklas genom FoU Nordost äldre. Utifrån dessa kan det vara svårt att sätta ett område framför det andra. Några områden bör emellertid framhållas. En röd tråd genom behovsinventeringen är att boendeformerna behöver utvecklas. De ska inte bara tillgodose att de personer som behöver mycket stöd och service får det utan att det även ska finnas möjlighet

till alternativa äldreboendeformer för dem som fortfarande är aktiva men inte önskar bo kvar i sitt ordinarie boende. Mat- och måltidssituationerna var ett annat återkommande område. Ett tredje område rörde närhet till vård, omsorg och samverkan mellan olika huvudmän och i detta sammanhang diskuterades även äldrevårdcentraler och möjlighet till snabb hjälp. Sist men inte minst så handlade visionerna om en önskan att kunna påverka äldreomsorgen mer och en önskan om att såväl de äldres som personalens idéer bör kunna tas tillvara på ett bättre sätt än som det är nu.

INLEDNING

Uppdraget

Fem av kommunerna i nordöstra Stockholms län – Lidingö, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker – och motsvarande del av landstinget enades under hösten 2005 att starta en gemensam FoU-enhet inom äldreområdet. Kommunerna och landstinget var ense om att FoU-enheten skulle arbeta verksamhetsnära, med de frågor som var mest angelägna för brukarna och personalen hos båda huvudmännen. En del i förberedelsearbetet var därför att göra en inventering av vilka frågor som är de mest centrala för äldre i nordost, och då med fokus på äldre som i olika former har behov av stöd, från samhället, frivilligorganisationer och närstående. Hur detta arbete bedrevs och resultaten redovisas i denna PM.

Vad är FoU?

En FoU-enhets roll kan beskrivas som att höja metodmedvetenheten, medverka till nytänkande och ett reflekterande arbets- och synsätt, och att höja personalens kompetens. I detta ingår att stärka förmågan att metodiskt och kritiskt utvärdera och följa upp insatser. FoU ska tjäna som kunskapscentrum. FoU ska bidra till en systematisk metod- och kunskapsutveckling och att göra forskningen tillgänglig för praktiker. Några nyckelbegrepp för FoU är

- *Dialog, mötesplats, reflektion.* Att på olika sätt skapa mötesplatser mellan forskare och praktiker, underlätta för personal att få reflektera över sitt arbete utifrån den kunskapsbas forskningen ger.
- *Praktiknära och samverkan.* Att stärka integrationen mellan forskning, utvecklingsarbeten och praktik.
- *Kunskap.* Att göra kunskap känd och att ta tillvara personalens erfarenheter.

FoU historik

Under andra hälften av 1990-talet växte ett stort antal FoU-enheter upp i landet. Inom individ- och familjeomsorgen skedde detta med stöd av Socialstyrelsens utvecklingsenhet, en av dem, nordöstra länsdelen, FoU Nordost. Inom ramen för den Nationella handlingsplanen för äldrepolitiken lämnade staten våren 1999 stimulansmedel till uppbyggnad av regionala FoU-enheter inom äldreområdet. Ett villkor var att FoU-enheten var ett samarbetsprojekt mellan landsting och kommuner. Femton FoU-centra fick dela på de statliga miljonerna, varav två i Stockholms län, Äldreforskning Nordväst med sex nordvästkommuner och dåvarande Nordvästra sjukvårdsområdet som huvudman, och Kompetenscentrum för äldrevård och äldreomsorg, med Botkyrka kommun, Älvsjö stadsdel och dåvarande Sydvästra sjukvårdsområdet som huvudman. Med den Nationella handlingsplanen för hälso- och sjukvårdspolitiken har dessa enheter fått fortsatt statligt stöd, och ytterligare några enheter har tillkommit. I Stockholms län tillkom

Nestor FoU-center, som startade hösten 2003 och har Värmdö, Tyresö, Haninge, Nynäshamn, Södertälje och landstinget som huvudmän.

Dessa tre lokala FoU-miljöer och Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum utgör gemensamt en FoU-miljö som samverkar i nätverksform, och har ambitionen att kunskap och framgångsrika utvecklingsprojekt i en FoU-enhet ska komma hela länet till nytta.

Vid årsskiftet 2005/2006 avvecklades Äldreforskning Nordväst. Beslut fattades om start av två nya FoU-enheter i norra länsdelen, FoU äldre norr lokaliserad till Jakobsberg och med Järfälla, Upplands-Bro, Ekerö, Sollentuna, Upplands Väsby, Sigtuna och landstinget som huvudman, och FoU nordost Äldre.

FoU nordost Äldre växer fram

Hos ”UNO-kommunerna”, dvs. de sju kommunerna i nordöstra delen av länet (Lidingö, Danderyd, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker och Norrtälje) fanns redan under 2002 en vilja att starta samverkan kring FoU inom äldreområdet. Arbetet avstannade då pga. tveksamhet hos landstinget, dåvarande nordöstra sjukvårdsområdet. Arbetet fortsatte dock, och vid ett möte på Äldrecentrum den 15 januari 2003 med socialcheferna i nordostkommunerna slogs följande inriktning fast för det fortsatta arbetet;

- betoning på U som i utveckling
- använda sig av den kunskap som finns
- arbeta konkret
- implementera tillgänglig kunskap i verksamheten
- brukarna i fokus
- ge vårdpersonalen möjlighet till reflexion och fördjupade kunskaper
- få hjälp att belysa frågeställningar i vård och omsorg, liksom i planering och inför politiska beslut
- skapa mötesplatser mellan hälso- och sjukvård och äldreomsorg.

En arbetsgrupp tillsattes, med från nordostkommunerna Ulla-Britt Ahlin (Vallentuna) och Marita Sundell (Österåker), från Stockholms läns landsting (Beställaravdelning norr) Catharina Johansson, från Institutionen för socialt arbete (”Socialhögskolan”) Marie Rönnerfält och från Äldrecentrum Sven Erik Wånell. Vid årsskiftet 2003/2004 beslöts att invänta pågående översyn i landstinget av de olika kunskapscentra som landstinget ensam eller tillsammans med andra ansvarar för.

Landstingsstyrelsen gav i juni 2004 styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) i uppdrag att utarbeta förslag till samordning av FoU-enheter inom äldreområdet. Uppdraget resulterade i en utredning där det bl.a. konstateras:

För FoU-enheter är en viktig framgångsfaktor att både kommuner och landstinget är huvudmän, eftersom båda huvudmännen svarar för äldrevården. Det är angeläget att FoU har en lokal prägel, är utvecklingsinriktad och stöder den utvecklingsvilja

som finns hos personalen. För de lokala miljöerna är ”U-et” (utveckling, utvärdering, utbildning) det centrala.

Länet är alltför stort för att en enda FoU-enhet skulle kunna ha en nära relation till de verksamheter som arbetar med äldrevård och äldreomsorg. Detta talar för att bibehålla dagens struktur, med lokala FoU-enheter som har ett antal kommuner och berörd del av landstinget som sina huvudmän, och att Äldrecentrum har hela länet som sitt verksamhetsfält. FoU Äldre består således av självständiga enheter. Samtidigt finns det en styrka i en gemensam organisation. Bland motiven kan nämnas

- gemensamt ansikte mot personal och allmänhet, underlätta informations-sökningen och överblicken över pågående utvecklingsprojekt och aktuell forskning
- gemensamt ansikte mot Stockholms universitet/KI/högskolor, avtal med de främst berörda institutionerna om samverkan
- samverkan om utvärderingar, kunna nyttja kompetens inom en enhet över hela länet, och bevaka att kunskap som tas fram kan tas tillvara i hela länet
- samordna projekt, nyttja kunskap från varandra och därmed undvika dubbelarbete.

Detta föreslås tillgodoses genom att FoU-enheterna och representanter från forskningen vid de geriatriska klinikerna bildar en samordningsgrupp, med Äldrecentrum som sammankallande.

Landstingsstyrelsen godkände rapporten i februari 2006.

Utifrån den utredning SLSO genomförde fortsatte arbetet, och kommunerna och landstinget fattade under hösten 2005 principbeslut om att inrätta en gemensam FoU-enhet i nordost. Representanter från de sju nordostkommunerna, beställaravdelning norr och närsjukvårdschefen enades om följande inriktning:

- FoU-enhetens primära uppgift är implementering av kunskap, att vara till nytta i vardagen för personal i vård och omsorg av äldre och för de äldre själva
- FoU-enheten ska bistå med ”forskarens ögon” på de arbetsuppgifter, problem och utmaningar som finns i huvudmännens gemensamma ansvar för äldre-vården – med kunskap, metodstöd, handledning, uppföljning och utvärderingar. Knyta ihop kunskap och verksamhet. Arbeta med ”o-et” i FoU.
- FoU-enhetens personal ska kunna verksamheten, kunna forskning och förstå utvecklingsarbete och implementering.
- FoU-enheten ska bidra till höjd kvalitet i arbetet, att bättre ta tillvara de resurser i form av medel och personal som finns.
- FoU-enheten ska vara ett medel att främja samverkan mellan huvudmännen.
- FoU-enhetens arbete ska främja bättre hälsa och välbefinnande för de äldre i nordost

Stimulansmedel beviljades med 300 000 kr för 2006 från Socialstyrelsen. Äldrecentrum åtog sig att administrera starten av FoU-enheten. Under hela 2006 pågick ett förberedelsearbete, med representanter för de berörda kommunerna och Danderydsgeriatriken. I januari 2006 anställdes en projektledare, Elisabet Hermansson, på halvtid som tillsammans med en arbetsgrupp med utvecklings-

ansvariga i respektive kommun och landsting (Michelle Väänänen Lidingö, Margot Franzén Vaxholm, Lena Borgman Täby, Ulla-Britt Ahlin Vallentuna, Marita Sundell Österåker, Disa Sommerfeld Danderydsgeriatriken samt Kerstin Olsson SLL, Beställare Vård) svarat för det konkreta planeringsarbetet. En ledningsgrupp utsågs med berörda kommuners förvaltningschefer och motsvarande chef från landstingets Beställare Vård (Hans Fredin Lidingö , Ingrid Ekstedt Vaxholm, Leif Sjöholm Täby, Anne Saaristo Vallentuna, Gun-Britt Nikolausson Österåker och Conny Gabrielsson landstingets Beställare Vård) I uppdraget ingick bland annat att satsa på bred information och förankring i kommuner och landsting, att genomföra studieresor och studiebesök, föreslå organisation, styrformer, mål och verksamhetsidé, prioriterade utvecklingsbehov, huvudmannaskap, lokalisering, budget och basfinansiering för verksamheten, ta fram ett samverkansavtal, hitta lämpliga lokaler samt rekrytera FoU-chef. Ledningsgruppen uttryckte också ett starkt önskemål om samlokalisering med FoU-Nordost för Individ- och familjeomsorgen för att därmed uppnå både ekonomiska och verksamhetsmässiga samordningsvinster.

En styrgrupp (tidigare ledningsgrupp) konstituerades i december 2006. Formellt startade verksamheten 2007-01-01 med Österåker kommun som administrativ huvudman. Det praktiska ansvaret överfördes emellertid från Äldrecentrum till Österåker kommun den 1 april 2007. Under våren 2007 rekryterades en chef för FoU-Nordost Äldre, Ann-Catrine Eldh samt beslutades om samlokalisering med FoU-Nordost Individ och Familjeomsorgen i nya lokaler i Mörby Centrum

Ett samverkansavtal slöts för perioden 2007-01-01 – 2010-12-31. Där anges bl.a. följande mål, inriktning och arbetsuppgifter för FoU-NO Äldre:

- Målet är en kunskapsbaserad verksamhet inom äldreområdet där effekten och nyttan av vård- och omsorgsinsatserna ur ett brukarperspektiv bättre kan mätas och värderas
- FoU-enheten ska med utgångspunkt från den praktiska verksamhetens villkor och behov främja en lokalt förankrad kunskaps- och metodutveckling.
- FoU-enheten ska utifrån en helhetssyn på vården och omsorgen om de äldre utveckla samverkan mellan huvudmännen, olika personalgrupper, mellan offentliga och privata vårdgivare, universitet och högskolor samt andra FoU-enheter
- Verksamheten ska omfatta hela FoU-området av forskning, utvecklingsarbete, utvärdering och utbildning.
- FoU-enheten ska med brukaren i fokus eftersträva en hög grad av personal- och brukarmedverkan i utvecklingsarbetet
- FoU-enhetens uppgifter är bl.a. att arbeta med FoU-projekt, utvecklingsprojekt, utvärderingar, handledning och metodstöd, implementering av evidensbaserad kunskap, kompetensutveckling samt med nätverk och mötesplatser

I verksamhetsplanen för 2006 ingick att genomföra en behovsinventering av vilka utvecklingsområden som prioriteras av chefer, personal, pensionärsorganisationer

och brukarföreträdare i varje kommun och av landstingets lokala verksamheter samt privata vårdgivare. Marie Rönnerfält vid institutionen för socialt arbete vid Stockholms Universitet anlätades som konsult för att tillsammans med projektledaren genomföra arbetet. Pga. en lång beslutsprocess hos landstinget fördröjdes arbetet, och den till hösten 2006 planerade behovsinventeringen kunde starta först vintern 2007.

Nordöstra länet – en beskrivning

FoU Nordost Äldre täcker in landstings- och kommunal verksamhet i fem av de sju kommuner som utgör nordöstra länsdelen. Alla sju kommunerna i nordöstra Stockholms län och Stockholms läns landsting, dåvarande Nordöstra sjukvårdsområdet, deltog inledningsvis i arbetet att starta en gemensam FoU-enhet. För Norrtälje kommun kom starten av en för Roslagen gemensam FoU-enhet att krocka med att sjösätta den nya samverkansmodell mellan Norrtälje kommun och landstinget som fått sin juridiska utformning i Tiohundra AB. En egen FoU-verksamhet i Norrtälje är en del av det för de båda huvudmännen gemensamma åtagandet. I Danderyds kommun gjordes en politisk bedömning att utvecklingsfrågorna primärt är en utförarfråga, som kommunen inte ska styra. De fem kommuner som nu ingår tillsammans med landstinget är Lidingö, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker. I dessa fem kommuner bor cirka 180 000 invånare, varav cirka 27 000 (15 % av befolkningen) är 65 år eller äldre.

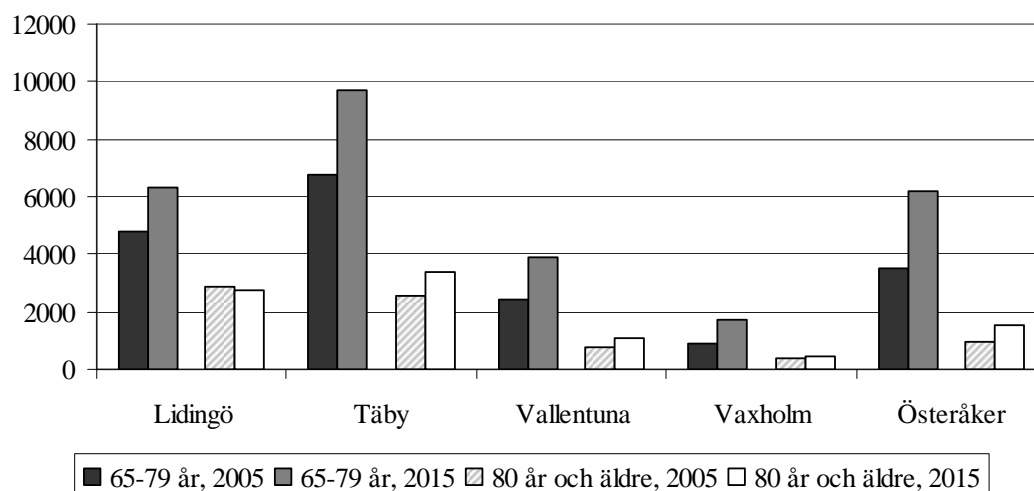
Tabell 1. Folkmängd 31 december 2006 i de deltagande kommunerna, samt den äldre befolkningen i åldersklasser och i andel av hela befolkningen

Kommun	Invånare	≥ 65 år	≥ 80 år	≥ 95 år	65-74 år	75-84 år
Lidingö	42 321	7 717 (18%)	1 499 (3,5 %)	80	3399	2 819
Täby	61 006	9 579 (16%)	1 203 (2,0 %)	82	5 185	3 191
Vallentuna	27 868	3 388 (12%)	398 (1,4 %)	28	1 999	991
Vaxholm	10 440	1 367 (13%)	222 (2,1 %)	10	740	405
Österåker	37 879	4 688 (12%)	456 (1,2 %)	26	2 927	1 305
Totalt	179 514	26 739 (15%)	3 778 (2,1 %)	226	14 250	8 711

(Källa: SCB Befolkningsstatistik)

Österåkers kommun och Vallentuna har lägst andel invånare som är 65+ liksom 85 +, Lidingö har högst andel, 18 procent som är 65 år och äldre att jämföra med 12 procent i Österåker och Vallentuna. I Lidingö är var femte ålderspensionär 85 år eller äldre, i Österåker knappt var tionde. Antalet äldre ökar i alla kommunerna, främst i åldern 65-79 år, men i särskilt Österåker en tydlig ökning också i åldersgruppen 80 år och uppåt.

Figur 1. Befolkning 65-79 år resp. 80 år och uppåt år 2005 och prognos för år 2015

Även andelen äldre som har hemtjänst eller bor i särskilt boende varierar mellan kommunerna. Lidingö har en högre andel som bor i särskilt boende men en lägre andel med hemtjänst. Vallentuna har en hög andel såväl av personer med särskilt boende som med hemtjänst, medan Österåker har en låg andel som bor i särskilt boende men en hög andel med hemtjänst. I Österåker har cirka 38 procent av befolkningen 80 år och äldre hemtjänst eller bor i särskilt boende, mot cirka 27 procent i Täby.

Tabell 2. Andel av befolkningen 65 år och äldre respektive 80 år och äldre som har hemtjänst, bor i särskilt boende eller har någon av dessa båda former av äldreomsorg, 1 oktober 2005

Kommun	Andel med hemtjänst		Andel i SÄBO		Samtliga	
	≥ 65 år	≥ 80 år	≥ 65 år	≥ 80 år	≥ 65 år	≥ 80 år
Lidingö	6,5	13,6	7,9	17,1	14,4	30,7
Täby	6,0	15,7	3,9	11,1	9,9	26,8
Vallentuna	5,1	15,8	6	17,9	11,1	33,7
Vaxholm	5,8	16,3	5,1	12,4	10,9	28,7
Österåker	8,8	25,4	3,4	12,2	12,2	37,6

Källa: Socialtjänststatistiken 2006, Socialstyrelsen

Kommunerna i nordöstra länet har högre medianinkomster än snittet för länet, Danderyd, Täby och Lidingö toppar tillsammans med Ekerö. Kommunerna präglas av sin närhet till Stockholm, som är den dominerande arbetsmarknaden och dit kommunikationerna riktar sig. Utpendlingen är omfattande. Österåker har under 2000-talet haft den största nyproduktionen av bostäder av de fem kommunerna, Täby den lägsta. I Lidingö dominerar flerbostadshusen, medan de övriga kommunerna har en majoritet småhus. Österåker har en stor fritidshusbebyggelse. Vallentuna är alltså en levande jordbruksbygd.

I nordöstra länet ligger Danderyds sjukhus, som dominerar slutenvården för de äldre i nordost. I Danderyds sjukhusområde ligger också den geriatriska kliniken för nordost. Andelen slutenvårdsvistelser skiljer mellan kommunerna, lägst för

Täbyborna, högst för Österåkersborna. Genomgående ligger antalet vårdtillfällen lägre i nordost än för hela länet.

Tabell 3. Antal vårdtillfällen per 10 000 innevånare, för de fem kommunerna och hela länet, åldersklasser

Kommun	Vårdtillfällen/10 000 innevånare		
	65-74 år	75-84 år	≥ 85 år
Lidingö	2 431	4 308	7 215
Täby	2 321	3 904	6 646
Vallentuna	2 636	4 460	7 231
Vaxholm	2 533	4 503	6 528
Österåker	2 756	4 331	7 466
Länet	2 926	5 196	7 475

Källa: Årsstatistik 2007 för Stockholms län och landsting

Nordöstra länet var tidigt ute med att erbjuda valfrihet inom primärvården, redan innan husläkarreformen genomfördes i länet. Primärvården i nordöstra länet präglas av en mångfald aktörer.

Lidingö stad

Lidingö stad avgränsas geografiskt av ön Lidingön, samt ett antal mindre öar, som ligger vid inloppet till Stockholm. År 1926 blev Lidingö stad. På Lidingö bor idag drygt 42 000 invånare. Av dessa är cirka 4 800 i åldern 65-79 år och 2 900 är 80 år och äldre. Antalet 80+ förblir relativt oförändrat fram till 2015, medan antalet 65-79 år beräknas öka till drygt 6 300 personer. Lidingö har broförbindelse med Stockholm. Lidingöbanan som utgår från Ropsten betjänar södra ön, bussar trafikerar övriga delar av ön. Lidingö var fram till 1800-talets senare hälft en gammal jordbruks- och kulturbygd som radikalt förändrades i samband med villastadens tillblivelse under tidigt 1900-tal. Idag har Lidingö även större lägenhets- och flerfamiljshusområden. Villor och radhus utgör 35 procent av lägenhetsbeståndet på ön. De större industrierna har försvunnit (t ex AGA). Lidingö har många kurs- och konferensgårdar samt småföretagare inom tjänste- och servicenäringarna. Staden har en stor daglig in- och utpendling. Politiskt styrs Lidingö av en borgerlig majoritet, med moderaterna som största parti.

Täby kommun

Täby kommun bildades 1971 från att tidigare varit Täby köping. Kommunen har idag ca 61 000 invånare. Av dessa är cirka 6 800 65-79 år och 2 600 80 år och äldre. Antalet personer 65-79 år beräknas öka till cirka 9 700 personer och antalet 80+ till 3 400 personer fram till 2015. Här finns en blandning av nyare och äldre villa- och radhusbebyggelse samt större lägenhets- och flerfamiljshusområden runt centrumbildningar, varav Täby Centrum är en av landets största. Andelen lägenheter är ungefär lika i flerbostadshus (47 %) och småhus (53 %). Närheten till Stockholm har gjort att befolkningen vuxit snabbt. Idag är Täby en förortskommun i Storstockholm och stora delar av befolkningen arbetar utanför kommunen, företrädesvis i Stockholm. Politiskt har Täby sedan lång tid varit

borgerligt styrt med moderaterna som största parti. Kommunikationerna präglas av pendlingen till och från Stockholm samt en större genomfartsled (E 18). Roslagsbanan är fortfarande viktig för persontransporter till och från Stockholm.

Vallentuna kommun

Kommunen Vallentuna bildades 1971 genom en sammanslagning av tidigare landskommuner. Kommunen bär fortfarande prägel av en kultur- och jordbruksbygd som är typisk för denna del av Uppland. Kommunen är befolkningsmässigt en av de mindre i Stockholms län, med ca 28 000 invånare, men har en stark befolkningstillväxt av framförallt yngre invånare. Antalet personer 65-79 år är cirka 2 500, och 80+ cirka 800. Antalet personer 65-79 år beräknas öka till cirka 3 900 till år 2015, och antalet 80+ öka till drygt 1 000 personer. De större tätorterna är, förutom centralorten Vallentuna, Kårsta, Lindholmen och Karby. Bebyggelsen har inslag av nyproducerade flerfamiljshus, men också större villa- och radhusområden. Två tredjedelar av lägenheterna är i småhus. Jordbruksrelaterade näringar var basen för bygdens utveckling och är fortfarande betydelsefulla, men småföretagande har etablerat sig alltmer, i t.ex. service, data och underleverantörsområdet. Kommunen är, liksom i många andra kommuner med liknande struktur, den största arbetsgivaren. Dock pendlar stora delar av den förvärvsarbetande befolkningen till Stockholm och andra nordvästkommuner. Kommunikationsmässigt är Roslagsbanan viktig. Även i Vallentuna är de borgerliga i majoritet med moderaterna som största parti.

Vaxholms stad

Vaxholms kommun är en skärgårdskommun och består av ett sextiotal öar. Tätorten Vaxholm ligger på Vaxön. Invånarantalet är idag ca 10 500 och Vaxholm är därmed den minsta kommunen, förutom Nykvarn, i länet. Det planeras dock för en stark befolkningstillväxt och nya tätortscentra under de närmaste åren. Antalet personer 65-79 år är cirka 900, och 80+ drygt 400. Antalet personer 65-79 år beräknas öka till cirka 1 700 till år 2015, och antalet 80+ öka till drygt 450 personer. Drygt hälften (56 %) av lägenheterna är i småhus. Vaxholm har bussförbindelse med Stockholm, och skärgårdstrafik (Vaxholmsbolaget) och färjetrafik. Skärgårdsbebyggelsen domineras av framförallt sommarhus och fritidsboende, som i områden med goda kommunikationer omvandlas till permanentboende. Stor betydelse för Vaxholm, historiskt men även i nutid, har försvarets anläggningar haft. Försvaret har från 2006 inte kvar någon verksamhet i Vaxholm. Näringarna i Vaxholm har haft jordbruk och fiske som historisk bas. Idag är tyngdpunkten lagd på att attrahera mindre tillväxtföretag. Turism och besöksrelaterade verksamhet utgör en betydelsefull och ökande näring. De flesta förvärvsarbetande reser till övriga delar av NO-Storstockholmsområdet (företrädesvis Täby, Stockholm, Danderyd). Politiskt styrs kommunen av en borgerlig majoritet.

Österåkers kommun

Kommunen återbildades när Vaxholms kommun delades 1983. Österåker har en stark roslagskaraktär bestående av fastland och öar, varav Ljusterö är den största.

Huvudort är Åkersberga med ca 25 000 invånare. Invånarantalet har ökat kraftigt under senare år genom inflyttning och uppgår nu till drygt 38 000 invånare. Invånarantalet förväntas öka starkt de närmaste tjugo åren. Antalet personer 65-79 år är cirka 3 500, och 80+ drygt 950. Antalet personer 65-79 år beräknas öka till cirka 6 200 till år 2015, och antalet 80+ öka till drygt 1 500 personer. Österåker är en jordbruksbygd som alltmer övergått till att bli en förortskommun i Storstockholm. Mindre tjänste- och serviceföretag dominerar näringslivet. Tätorten Åkersberga präglas av småhus och större nybyggda flerfamiljshusområden som ger orten en alltmer stadsliknande karaktär. I övrigt består bebyggelsen mestadels av nybyggnationsområden med småhus och äldre jordbruksbebyggelse. Villor och radhus utgör 71 procent av lägenhetsbeståndet. Bebyggelsen av sommarhus- och fritidsboende på många av kommunens öar (men också på fastlandet) är betydande, och på flera håll sker omvandling till permanentboende. Kollektivtrafiken betjänas av Roslagsbanan och busstrafik. Näringslivet präglas av småskalighet. Liksom för andra skärgårdskommuner intar turism och besöksrelaterad näring ett viktigt inslag. Även Österåker har en borgerlig majoritet efter valet 2006.

INVENTERINGEN AV VIKTIGA OMRÅDEN

Syftet med att inventera centrala områden för de äldre var att ta fram förslag på gemensamma prioriterade utvecklingsområden inom äldreomsorgens olika verksamhetsområden. Dessa kan tjäna som en grund för beslut om hur FoU Nordost Äldre ska starta sitt arbete. Inventeringen skulle utgå från de äldres behov och att äldreomsorgen ska utvecklas så att den bidrar till en ökad livskvalitet, ökad vård- och omsorgskvalitet och social delaktighet för de äldre.

Modell för genomförandet av behovsinventeringen

Nestormodellen

Inventeringen har genomförts med "Nestormodellen", som användes när Nestor FoU-center genomförde sin behovsinventering 2003-2004 (Söderberg, 2004). Nestormodellens uppbyggnad inspirerades av två kända metoder "Fokusgrupper" och "Framtidsverkstad". Det centrala i Nestormodellen är att lyfta fram äldreomsorgens gemensamma prioriterade områden.

Till en *fokusgrupp* rekryterar man lämpliga personer, utarbetar ett material med frågor samt diskuterar och analyserar dem (Wibeck, 2000). Fokusgrupper innebär därmed att en grupp människor samlas för att diskutera ett väl avgränsat område. En person leder gruppen och dess arbete framåt. Gruppens deltagare får diskutera fritt utifrån det angivna området och de får gärna ha olika uppfattningar. De har dock ett gemensamt mål och de delar en gemensam upplevelse av fokusgruppens arbete (Tursunovic, 2002).

Framtidsverkstad är en metod som används både för att ta fram, men också förverkliga idéer. Metoden är konkret och uppmuntrar till att finna nya lösningar bortom det som känns vanligt och invariant. Den lämpar sig väl när man ska skapa dialog mellan olika aktörer (Denvall, 2000). Metoden har sitt ursprung i Tyskland där Robert Jungk, en tysk framtidsforskare, under 1960-talet utvecklade metoden för att hjälpa människor att både kritisera och att ta fram förslag på hur framtiden borde se ut. Han framhöll även den demokratiska dimensionen i denna metod.

Begreppet *behov* är centralt både inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det är dock mångtydigt och inte så enkelt att definiera (Thorslund & Larsson, 2002). I denna rapport handlar begreppet behov till stor del om behov för de äldre som behöver hjälp för att klara sin vardag. Dvs. behov av insatser från andra – samhället, närstående och frivilligorganisationer för att nämna några.

En av utgångspunkterna är att FoU-enheten ska främja *samverkan* mellan alla berörda parter kring den äldre – deras närstående, personal inom kommunal och privat verksamhet samt personal inom landstingets olika områden, så att äldreomsorgen kan utvecklas på ett bra sätt. Danermark (1999) beskriver en rad vinster som kan nås genom samverkan, det är t.ex. ökad professionalitet, ökat

intresse för långsiktiga lösningar och långsiktigt resultat samt att ”glappen” minskar mellan de som samverkar.

Behovsinventeringens faser

”Framtidsverkstans” arbetssätt utgår från deltagarnas egna erfarenheter, kunskaper och behov i arbetet. Man eftersträvar ett jordnära och verklighetsbaserat resultat. Metoden har tre avgränsade faser som följer på varandra. Det är hinder-, visions- och förverkligandefasen. Idén är att gruppen koncentrerar arbetet med sina tankar och förslag, så att de hinder, visioner och förverkliganden som framkommer beskrivs och samlas på ett tydligt sätt var för sig. Den sista fasen innebär att man sätter ”realismens” prägel på de förslag som framkommit och arbetar med mer konkreta former för hur man kan förverkliga de idéer man sållat fram. Vilka idéer som ska förverkligas tas oftast fram genom en rangordning av de förslag som vunnit flest röster.

Inventeringens start

Behovsinventeringen startade med att kommunerna valde ut representanter dels från pensionärsorganisationer och frivilligverksamheter i kommunen (seniorråd), dels personal från äldreomsorgen (personalråd).

Seniorråd

I seniorråden finns representanter från de äldre och de anhöriga, olika pensionärsförbund, brukarorganisationer, föreningar m fl. Deltagarna i seniorråden har till uppgift att företräda de äldre och deras anhöriga i FoU Nordost Äldres arbete.

Personalråd

I de lokala personalråden ingår personal från båda huvudmännen och från såväl egen regi som privat verksamhet. I förberedelsearbetet ägnades stor vikt vid att personalråden skulle få deltagare från båda huvudmännens olika enheter eftersom en grupp med mixade personalprofessioner kan belysa de äldres situation från olika perspektiv. Landstingets medverkan blev tyvärr låg pga. att Beställare vård inte hade förutsättningar att föra ut information till de verksamheter som har avtal med landstinget. Detta innebar att informationen till primärvården i stor utsträckning fick gå via kommunerna. Den geriatriska kliniken däremot var representerad i den arbetsgrupp som förberedde arbetet.

Behovsinventeringen steg för steg

Förberedelserna inför behovsinventeringen startade redan våren 2006, men starten försenades och flyttades fram på grund av att det var valår och att tjänstemännen i landstinget ville invänta valets utgång. Efter klartecken med ett positivt besked om att få starta FoU Nordost Äldre påbörjades arbetet med behovsinventeringen i respektive kommun under senhösten 2007.

Representanterna i FoU Nordosts arbetsgrupp (se bil. 1) ordnade de praktiska arrangemangen när seniorråden och personalråden skulle bildas. De var även sammankallande till mötena. Det första steget i behovsinventeringen genomfördes genom att Elisabet Hermanson och Marie Rönnerfält träffade samtliga lokala senior- och personalråd i Lidingö, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker under en halv dag per grupp. Dessa tio halvdagar genomfördes på plats i respektive kommun där den aktuella kommunens representant från arbetsgruppen också deltog.

Råden arbetade med de två första faserna i modellen, dvs. hinder- och visionsfasen. Syftet med mötena var att ta fram förslag på gemensamma prioriterade utvecklingsområden inom äldreomsorgens olika verksamhetsområden. Resultaten skulle ligga till grund för FoU Nordosts idéseminarium som genomfördes den 23 april 2007.

Hinderfasen

Den första information som gavs vid mötet var att den grundläggande idén med metoden är att skapa ett kreativt samtal kring det tema som är aktuellt för hela gruppen och som ska hjälpa gruppen att uppnå syftet med dagen. Det poängterades att det är deltagarna själva som är experterna och att det är deras åsikter som ska komma fram.

Samtliga deltagare skrev individuellt ner tre "hinderord", dvs. ord som illustrerar de barriärer som de tycker finns med utgångspunkt från dagens tema. Hinderorden skrevs upp på blädderblockspapper – så att de blev synliga för alla. Ledarna gick sedan igenom vart och ett av orden och den som skrivit orden fick kortfattat utveckla innebörden i dem. Ledarna tematiserade därefter orden. Efter detta fick grupperna uppgiften att fördjupa sig i ett eller flera hinderteman i syfte att beskriva när det är som mest svårt när det gäller "deras" tema. Grupperna dokumenterade sina tankar och idéer på blädderblock (Rönnerfält, 2006).

Visionsfasen

Visionsfasen är en brainstorming där kreativa och galna idéer vaskas fram. Här är allting tillåtet och deltagarna uppmanades att lämna verkligheten bakom sig för att istället plocka fram sina drömmar och visioner om hur saker och ting borde vara. Det kan innebära att problem vänds till sin positiva motsats. t.ex. hur kan vi förändra det som har kritiserats?

Grupperna fick som första uppgift att individuellt skriva ner "visionsord", bl.a. med utgångspunkt från tidigare arbete. Visionsorden antecknades på blädderblock. Efter detta fick grupperna beskriva gemensamma idéer och visioner samt dokumentera detta. Grupperna fick till uppgift att stödja varandra och ge varandra inspiration för att tillsammans lyfta fram kreativa idéer (Rönnerfält, 2006). Redan efter dess två faser framkom det i flera grupper att de hade fått idéer som de skulle börja diskutera och utveckla på sin arbetsplats direkt och inte vänta

till FoU Nordost Äldre hade startat. Denna sidoeffekt av arbetet upplevdes som mycket positivt.

Förverkligandefasen

När alla senior- och personalråd hade haft sitt första möte var det dags att sammankalla samtliga deltagare till ett gemensamt idéseminarium (se bil. 4). I förverkligandefasen ska deltagarna analysera och konkretisera de idéer som har framkommit i de två första faserna.

Grupperna delades in så att de fanns både seniorer och personal från olika professioner i varje grupp. Det utsågs två personer, en från arbetsgruppen och en person från styrgruppens som hade som uppgift att leda samt dokumentera diskussionerna (se bil. 5).

RESULTAT

Hinder – och visionsfasen

Under arbetet med hinder- och visionsfasen framkom många goda idéer och tankar om områden som FoU Nordost Äldre kan/skulle behöva arbeta med för att förbättra äldreomsorgen och dess verksamheter. Det utkristalliserades fem olika temaområden som här presenteras utan någon inbördes rangordning. Under respektive tema finns det förslag på de tänkbara områden som grupperna kom fram till. Resultatet är en sammanställning av samtliga gruppers arbete.

Tema 1	Vård- och omsorgsinnehåll
Tema 2	Sociala aktiviteter/attityder/bemötande
Tema 3	Fortbildning/kompetensutveckling/personal
Tema 4	Tillgänglighet/miljön/boende
Tema 5	Samverkan/information/kommunikation

Tema 1 Vård- och omsorgsinnehåll

- Vardagsrehabilitering för att behålla det friska
- Länkar i vårdkedjan efter sjukhusvistelse
- Äldrevårdcentral med geriatrik (akut)
- Äldreteam med personal från hemtjänst, distriktssköterska och husläkare
- Uppsökande verksamhet från kommun/landsting, gärna gemensamt hembesök
- Förebyggande åtgärder kommun/landsting
- Utveckla äldreomsorgspsykiatri/arbetsmetoder
- Avlösning på oregelbundna tider
- Tillgänglighet till läkare/"äldreläkare"
- Översyn av läkemedel
- Vårdplaneringsmodell – före/under/efter vårdplaneringen
- Se över måltidssituationen t.ex. matleveranser direkt till de boende, ej behöva äta ensamma, matlag, små enheter (hemlikt), matlagning i hemmet (doften)
- Lös matfrågorna tillsammans med brukarna – det ska vara en njutning att äta
- Sprid måltiderna

Tema 2 Sociala aktiviteter/attityder/bemötande

- Bemötande av äldre
- Förhållningssätt inom äldreomsorgen
- Anhöriga som resurs och anhörigstöd, "makeansvar"

- Regelbundna kontakter med anhöriga/delaktiga anhörigråd
- Bli sedd och bekräftad!
- Engagemang hos personalen
- Att bryta ensamhet - våga fråga!
- Social gemenskap genom olika mötesplatser
- Sociala aktiviteter som t.ex. dans, örträdgård, grillplats, allaktivitets rum, snickarbod, film
- Få möjlighet att vara tillsammans/kontakt/sällskap
- Äldre personer och barn/ungdomar - mötas på något sätt
- Sociala aktiviteter i äldreboenden där man kan laga mat/baka, högläsning, gymnastik, spel/ korsord, sång/musik, pynta inför högtider
- Terapin användas för motion - utflykter/utomhusvistelse/promenader
- Fler gemensamhetslokaler och dagverksamheter
- Ambulerande dagverksamhet jämför bokbussen
- Träffpunkt/träfflokal i varje stadsdel (med personal)
- Väntjänsten
- Sommarpraktik (skolungdomar under 18 år t.ex. promenad och högläsning)
- Social värnplikt (1 år)

Tema 3 Fortbildning/kompetensutveckling/personal

- Utveckling och utbildning för personal/öka kompetensen i vardagsarbetet
- Avsätt 0,5 – 2 tim/vecka för vardagsfortbildning
- Utbildning - demens, dokumentation, kurser i omsorgsarbetet t.ex. lyftteknik
- Statushöjande utbildning/fortbildning via FoU enheten
- Språkutbildning - personal förstålig svenska
- Få tid och resurser för handledning
- Mer tid för reflektion
- Att få tänka själv i personalgruppen och vara flexibel
- Förbättra teamarbete
- Ta tillvara på den kunskap som finns i de olika professionerna
- Få möjlighet genomföra idéer
- Enhetscheferna bör få mindre personalgrupper
- Ledare som har kreativa idéer/bra ledarskap
- Större personaltäthet
- Möjligheter att profilera sig
- Utveckla arbetsmiljön på olika sätt t.ex. rum för samtal
- Öka flexibiliteten

- Tydligare mål
- Höj personalens status

Tema 4, Tillgänglighet/miljön/boende

Utemiljö

- Ordnad utemiljö – skapa möjlighet att komma fram med rollatorer
- Ökad tillgänglighet när det gäller trappor/dörrar
- Ökad närservice
- Entréer – det är vanligt med trappor före entrén
- Ordna med snöskottning/sandning
- Lättillgängliga busslinjer anpassade för funktionshindrade och äldre (ringlinje)
- Förbättra tillgängligheten till matställen

Boende

- Utveckla olika boendeformer – korttidsboende, mellanboende, långsiktigt boende och ”ålderdomshem”
- Fler lättillgängliga vårdplatser
- Se över kvarboendepincipen - svårt sjuka personer kommer hem
- Gärna gruppboende i ombyggda äldre villor med trädgård, med garage/p-platser
- Mindre (boende) enheter
- Få tid att planera i samband med inflyttning till ett boende
- Vad finns i andra EU länder?

Tema 5 Samverkan/information/kommunikation

- Utveckla en gemensam målsättning inom äldreomsorgen
- Strukturerade/återkommande möten mellan distriktssköterska/paramedicinare/hemtjänst
- Skapa nya mötesplatser
- Gemensam verksamhetsplan/utvecklingsplan
- Tydliggör olika ansvarsområden
- Utveckla gemensamma utvärderingsmetoder
- Bygg broar mellan förvaltningschefer
- Mer kvalitetssäkring/kvalitetsinstrument
- Öka information, informationsöverföring och kommunikation
- Minska personalreviren
- Arbetsledning och samarbete mellan olika professioner istället för revirtänkande

- Mer samordning mellan kommun och landsting/klara riktlinjer
- Delegera mer
- Fler former för kommunikation mellan politik/vision/ekonomi och praktisk verksamhet
- Pryande politiker
- Fadder/kontaktpolitiker från nämnden till samtliga verksamheter

Förverkligandefas

Den tredje fasen i behovsinventeringen var det idéseminarium som ägde rum den 23 april på Ersta Konferens i Stockholm. Till seminariet inbjöds samtliga deltagare i seniorråden och personalråden, arbetsgruppen, styrgruppen samt berörda chefer i kommunerna och landstinget (se bil. 4). Sammanlagt deltog cirka 120 personer. Seminariet inleddes med att seminariedeltagarna delades in i fem grupper. De fem olika grupperna skulle sedan arbeta med ett tema var, vård- och omsorgsinnehåll, sociala aktiviteter/attityder/bemötande, fortbildning/kompetensutveckling/personal, tillgänglighet/miljön/boende och samverkan/information/kommunikation. I varje grupp fanns det personer från alla kommuner och deras olika råd samt representant från både arbetsgruppen och styrgruppen (se bil. 5). Detta skedde för att arbetet skulle få ett både brett och förankrat resultat.

Presentationen av resultatet från förverkligandefasen bygger på det material som gruppledarna i respektive grupp dokumenterade.

Tema 1 Vård- och omsorgsinnehåll

Gruppen som arbetade med temat vård- och omsorgsinnehåll valde att diskutera sex olika områden. Samtalsledare var Lena Borgman, Täby kommun, och Disa Sommerfeld, Danderydsgeriatriken. Disa Sommerfeld sammanställde de anteckningar som nedanstående bygger på. I gruppen deltog även Gunbritt Nikolausson från Styrgruppen.

Måltiderna

Gruppen konstaterade att det finns mycket kunskap om hur det bör vara – vikten av hemlik mat, att få känna doften av matlagning, att ha sällskap under måltiden, att måltiderna är väl utspridda över dagen. Gruppen lyfte fram vikten av vårdplanering avseende de äldres måltider, där man tar hjälp av logoped, arbetsterapeut och sjukgymnast. Utbildning av personalen är viktig. Metoder för att uppnå förändringar finns, som Nestors genombrottsmodell. Ett uppdrag för FoU-enheten kan vara att inventera hur det ser ut i Nordost.

Vårdplaneringsmodell och länkar i vårdkedjan efter sjukhusvistelse.

Gruppen lyfte fram den vårdplanering som sker i den äldres hem. Den bör i likhet med den som sker inför utskrivning från slutna vård genomföras tvärprofessionellt. Läkare, paramedicinare och sjuksköterskor bör delta,

tillsammans med den äldres anhöriga. Att pröva primärvårdens medverkan i denna vårdplanering ansåg gruppen vara en mycket viktig FoU uppgift.

Gruppen efterlyste säkrare former för informationsöverföringen till slutenvården vid inskrivning och från slutenvården. Slutenvården behöver korrekt information om individens önskemål och vad hon klarade innan slutenvårdsvistelsen. Kommunen måste vara klar över vad den äldre klarar och inte klarar av vid utskrivning från sjukhuset. FoU-enheten skulle kunna kartlägga hur informationsöverföringen sker och kan förbättras, t.ex. genom särskild ”blankett” som följer patienten.

Uppsökande verksamhet från kommun och landsting

Gruppen diskuterade det förebyggande hembesöket när distriktssköterskan besöker pensionären angående dennes hälsa. FoU-enheten skulle kunna inventera vad som är på gång i Nordost. Frågor som kan belysas är hur landsting och kommun på bästa sätt kan informera om förebyggande hembesök, vid vilken tidpunkt i en människas liv erbjudandet bör komma och erbjudandet bör utformas. Modeller för detta finns redan.

Äldrevårdscentral

Gruppen konstaterade att begreppet äldrevårdscentral är oklar. FoU nordost Äldre skulle kunna titta på möjliga former för en sådan verksamhet. Det diskuterades i vilken mån problemet är bristande tid hos läkarna i primärvården, och om andra yrkeskategorier kan ta vissa samtal. Akutmottagningen ska inte vara ett alternativ.

Förebyggande åtgärder kommun/landsting

Konkreta förslag här är att göra en inventering av vad som är gjort/vad som görs/vad som planeras inom området. Gruppen hade också en diskussion avseende undernäring, fall och trycksår. Här skulle förebyggande insatser välkomnas. Ett ytterligare förslag var att prova med ”hemfixare”.

Vardagsrehabilitering för att behålla det friska

Personal behöver få bekräftat att det är OK att de boende hjälper till och att de äldre får vara delaktiga. Det är viktigt för att få möjlighet att praktisera sina intakta förmågor. FoU nordost Äldre bör även arbeta med att följa upp om den enskildes önskemål har beaktats i biståndsbeslutet.

Tema 2 Sociala aktiviteter/attityder/bemötande

Gruppen beslöt att rikta in sig på tre huvudområden. Samtalsledare var Michelle Väanänen, som också förde anteckningarna. Styrgruppens representant var Ingrid Ekstedt. Gruppen arbetade med tre huvudområden.

Bemötande och respekt

Gruppen föreslog utbildning i olika former vad gäller kulturkompetens och bemötande samt respekt mot äldre som individer – att inte bli behandlad som en

grupp. Dessa frågor behöver diskuteras i arbetslagen och olika arbetsgrupper. Idag handlar utbildning mer om vård än professionellt bemötande.

Om personalen får information om den äldre så blir bemötandet bättre. Det vore bra om det skapades mötesforum där olika yrkeskategorier kan mötas och diskutera aktuella frågor. Ett annat önskemål från personalen var att få handledning kring bemötande. Det är också av stor vikt att personalen kommunicerar med de äldre på ett språk de förstår och att man har respekt för den äldres kulturella bakgrund.

Att bryta ensamhet

Gruppen menade att uppsökande verksamhet av kartläggnings- och informationskaraktär kan bidra till att bryta ensamhet och att sjukdomar samt begynnande demens upptäcks i ett tidigt stadium. Ett annat förslag var att man uppmärksammar föreningar och privatpersoner om att de kan bidra till att bryta de äldres ensamhet genom olika initiativ till social samvaro.

Ytterligare ett förslag var att ordna med gemensamhetslokaler i anslutning till hemtjänstlokaler och här kan både de som har respektive inte har hemtjänst mötas. Dagverksamheternas lokaler skulle kunna användas även efter stängning. Gruppen betonade att aktiviteter inte alltid är det som syns.

Att se anhöriga som en resurs

Gruppen föreslog att kommunerna gemensamt skulle kunna upprätta ett program för anhängvårdare och föreläsa för personalen om hur det är att vara anhängvårdare. Det kom fram många förslag, t.ex. anhänglokal för träffar, friskvård för anhöriga, gratis avlösning i 10 timmar per månad, "nattis" för anhängvårdare, avlösarteam och kvalificerade avlösare, information vid hembesök hos anhängvårdare, stöd till anhöriga efter dödsfall, anhörigsamtal när äldreomsorgsinsatser påbörjas.

Tema 3 Fortbildning/kompetensutveckling/personal

Adriana Buzea från styrgruppen och Kerstin Olsson, Landstingets Beställare Vård var samtalsledare. Kerstin Olsson förde anteckningarna.

Gruppen poängterade ledarskapets betydelse. Enhetschefen skall vara delaktig i arbetsenhetens fortbildning, svara för att kompetensutveckling sker och ha utvecklingsamtal. Värdet av små enheter betonades, och att man måste vara lyhörd, att arbetsenheten är på väg åt rätt håll.

Omsorgspersonalen bör lägst ha undersköterskeutbildning. Viktigt med krav på hemtjänstutförarna, eftersom de möter även svårt sjuka äldre. Behov av omvårdnadsledare i hemtjänsten. Hälso- och sjukvården och omsorgen måste gå hand i hand.

Utvecklingsområden som diskuterades var att lära av varandra, att få bli bekräftad, validering. Ta till vara varandras kunskaper bättre samt se till att det

finns tid för reflektion och handledning i personalgrupperna. Gruppen menade att det finns för lite pengar för fortbildning. Önskvärt att skapa ett forum, en arena att mötas. Teammöten var ett exempel som redovisades från Vaxholm, när man bjuder in någon expert, exempel palliativ omvårdnad nämndes.

Omsorgspersonalen behöver få tillämpa kunskaper i det praktiska arbetet. Lära sig olika metoder i vårdprocesser och omsorgsarbete. Bra om man kan få specialisera sig, det ger personlig utveckling, ”yrkesväxt” och ger högre kompetens för hela gruppen. Viktigt att ta tillvara på den spetskompetens som finns i gruppen. Detta skulle kunna vara ett projekt i FoU-enheten. Karriärstege (Solnamodellen) kan vara en väg.

En arbetsform som bör utvecklas är gemensamma seminarier mellan landsting och kommun. Lära av varandra. Man kan ha studiedagar hos varandra, ”hospitera”, ”pröva på dagar”.

Tema 4 Tillgänglighet/miljön/boende

Samtalsledare och den som förde anteckningarna i denna grupp var Ulla-Britt Ahlin, Vallentuna kommun. Dessutom deltog Tehri Berlin från arbetsgruppen och Anne Saaristo från styrgruppen. Gruppen samtalade om utemiljö och boende.

Utemiljön

Gruppen föreslog att inventera brister i utemiljön som försvårar för äldre, t.ex. de som använder rollator och göra en tidplan och budget för att åtgärda bristerna. Ett konkret exempel var att inventera var och hur tätt parkbänkar bör placeras för att äldre skall våga och orka promenera.

Man bör bevaka att nya bostadshus blir tillgängliga för de äldre och funktionshindrade. Eftersom nordostkommunernas tätorter är vidsträckta bör man också undersöka samt prioritera någon form av servicelinjer.

Boendet

Gruppen vill se att olika boendeformer utvecklas. Ett flexibelt korttidsboende som kan ta emot ”gäster” akut utan biståndsbedömning, t.ex. när anhörig behöver avlösning.

Gruppen menade att det behövs särskilda boendeformer med olika inriktning t.ex. för äldre med psykisk sjukdom. Här kan FoU nordost Äldre vara till hjälp med att hitta samarbetsformer för att bygga upp gemensamma resurser inom området tvärs över kommungränserna. Ett annat utvecklingsområde är hospicevård vid livets slut, både för de som bor i ordinärt och särskilt boende.

Ett annat förslag var att se över hur kvarboendepincipen, vårdplaneringsprocessen, biståndsbedömarnas arbete samt distriktssköterskans roll fungerar inom nordostområdet. Särskilt lyfte man fram vikten av att distriktssköterskans kompetens tas tillvara inom hemtjänsten. Det tillsammans med tillgång till en

läkare med intresse för geriatrik och möjlighet att göra hembesök skulle ge bättre kvalitet för kvarboendet.

Frivilligarbete, t.ex. väntjänst, måste få stöd och möjlighet att vidareutvecklas i alla kommunerna för att äldre ska få "guldkant" på tillvaron och ett mer innehållsrikt liv.

FoU nordost Äldre kan bli en resurs för samordning av utvecklings- och utvärderingsarbete i nordostkommunerna. Seminarier och utbildningar i FoU:s regi ser gruppen som betydelsefulla för att personal från kommunerna och landstinget ska mötas och få gemensam kunskap och möjlighet att bryta ner de barriärer och fördomar som finns.

Tema 5 Samverkan/information/kommunikation

Samtalsledare i gruppen var Margot Franzén, Vaxholms kommun, och Marita Sundell, Österåkers kommun. De har gemensamt fört anteckningarna.

Gruppen inriktade sig framförallt på punkten *öka information, informationsöverföring och kommunikation*. Det behövs mer samordning samt klarare riktlinjer mellan kommun och landsting när det gäller dessa områden. En vision är att det ska vara en obruten vårdkedja i samband med vårdplanering för utskrivningsklara. De äldre ska inte behöva märka att det agerar representanter från två olika huvudmän. De ska komplettera varandra istället. En tänkbar studie vore att undersöka samordnad vårdplanering och mäta avvikelser.

Kommunikation och informationsöverföring behöver förbättras inom olika verksamhetsgrenar i såväl kommun som landsting och olika ansvarsområden behöver tydliggöras.

Ett annat förslag är att samla de befintliga nätverken i respektive organisation till ett gemensamt seminarium om olika arbetsformer. En vinst med detta är att kunskapen om varandras uppdrag blir tydliga och det är viktigt för att förstå helheten inom äldreomsorgen.

Frågan om en gemensam huvudman väcktes och gruppen önskar att landstingets engagemang i det gemensamma FoU området ska öka.

Slutreflektion

Behovsinventeringen hade dubbla syften dels att ta fram ett grunddokument – denna rapport – som planerings- och beslutsunderlag, dels att informera och skapa intresse och engagemang bland chefer, personal och brukare för FoU-enhetens arbete. Intrycken från mötena i kommunerna och från idéseminariet är att det finns stora förväntningar på den kommande FoU-verksamheten Förhoppningsvis kan rapporten, som kommer att spridas genom regionala FoU-rådet (f.d. arbetsgruppen) till alla som deltagit i inventeringen., bidra till fortsatta

diskussioner och en gemensam syn på utvecklingen av vården och omsorgen om de äldre i nordost.

I de lokala mötena och det avslutande idéseminariet var det en stor spridning av personalrepresentanter från olika verksamheter, yrken och befattningar i kommunerna. Däremot var det få deltagare från landstinget i de lokala mötena p.g.a. svårigheten att nå ut med information och inbjudan till berörda enheter. I slutseminariet var landstinget bättre representerat, vilket bidrog till en breddad och fördjupad diskussion om fram för allt samverkansfrågor. En viktig uppgift för FoU-enheten blir därför att aktivt informera och involvera landstingets lokala verksamheter i den kommande verksamhetsplaneringen

Behovsinventeringen resulterade i en mångfald av visioner och idéer till hur äldreomsorgen kan utvecklas inom FoU Nordost äldre. Utifrån dessa kan det vara svårt att sätta ett område framför det andra. Några områden bör emellertid framhållas.

En röd tråd genom behovsinventeringen är att boendeformerna behöver utvecklas. De ska inte bara tillgodose att de personer som behöver mycket stöd och service får det utan att det även ska finnas möjlighet till alternativa äldreboendeformer för dem som fortfarande är aktiva men inte önskar bo kvar i sitt ordinarie boende. Detta gäller inomhusmiljön såväl som utemiljön.

Mat- och måltidssituationerna var ett annat återkommande område. Man menade att det ska vara en njutning att äta. Måltidsmiljön, maten och matleveranser nämndes också som viktiga delar att arbeta vidare med.

Ett tredje område rörde närhet till vård, omsorg och samverkan mellan olika huvudmän och i detta sammanhang diskuterades även äldrevårdcentraler och möjlighet till snabb hjälp.

Sist men inte minst så handlade visionerna om en önskan att kunna påverka äldreomsorgen mer och en önskan om att såväl de äldres som personalens idéer bör kunna tas tillvara på ett bättre sätt än som det är nu.

Under behovsinventeringen mötte vi många kreativa personer som arbetar inom FoU Nordosts äldreomsorg. De har tydligt framfört att de kommer att driva på utvecklingen och försöka utveckla sina idéer. Det finns en bra potential för ett framgångsrikt FoU-arbete.

REFERENSER

Litteratur

Danermark, Berth & Kullberg, Christian (1999) *Samverkan – Välfärdsstatens nya arbetsform*, Lund, Studentlitteratur

Denvall, Verner & Salonen, Tapio (2000) *Att bryta vanans makt, Framtidsverkstäder och det nya Sverige*, Lund, Studentlitteratur

Norström, Carl & Thunved, Anders (2007) *Nya sociallagarna med kommentarer, lagar och författningar*, Stockholm, Norstedts juridik AB

Regeringens proposition 2005/06:115, *Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre*

Söderberg, Maria (2004) *Nestormodellen - Ett äldre-FoU under uppbyggnad*, Nestor FoU-centers Skriftserie nr 01/04

Thorslund, Mats & Larsson, Kristina (2002) *Äldres behov. En kunskapsöversikt och diskussion om framtiden*, Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

Tursunovic, Mirzet (2002) *Fokusgruppsintervjuer i teori och praktik, Sociologisk forskning nr 1*, Tidskrift för Sveriges Sociologförbund

Wibeck, Viktoria (2000) *Fokusgrupper, Om fokuserande gruppintervjuer som undersökningsmetod*, Lund, Studentlitteratur

Interna dokument

Hermanson, Elisabet (2007) *FoU-Nordost Äldre i Stockholms län - lägesrapport över planeringsarbetet 2006-2007*

Rönnerfält, Marie (2006) *Instruktioner inför behovsbedömningens genomförande*

Internet

<http://www.lidingo.stad.se>

<http://www.stockholmslanslandsting.se>

<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro>

<http://www.tabykommun.se>

<http://www.vallentunakommun.se>

<http://www.vaxholmkommun.se>

<http://www.osterakerkommun.se>

BILAGOR

Förteckning över deltagarna i arbetsgruppen samt ledningsgruppen i FoU Nordost Äldre

Arbetsgrupp

Lidingö kommun	Michelle Väänänen
Täby kommun	Lena Borgman
Vallentuna kommun	Ulla-Britt Ahlin
Vaxholm kommun	Margot Franzén
Österåker kommun	Marita Sundell
Landstinget	Kerstin Olsson Disa Sommerfeld

Ledningsgrupp

Lidingö kommun	Hans Fredin
Täby kommun	Leif Sjöholm
Vallentuna kommun	Anne Saaristo
Vaxholm kommun	Ingrid Ekstedt
Österåker kommun	Gunbritt Nikolausson
Landstinget	Conny Gabrielsson

Inbjudan till FoU Nordost

I samband med uppbyggnaden av FoU Nordost så inbjuds Du till ett möte där vi kommer att arbeta med att ta fram ett konkret och verklighetsförankrat förslag på tänkbart innehåll till FoU Nordosts framtida verksamhet. Det är av största vikt att utgå från deltagarnas erfarenheter, kunskap och behov i detta arbete.

Det första steget i denna idéinventering är att Elisabet Hermansson och Marie Rönnerfält träffar samtliga lokala seniorråd och lokala personalråd under en halv dag per grupp. I personalråden kommer det att finnas representanter från såväl kommun som landstinget.

Det som framkommer under våra möten kommer att ligga till grund för det större idéseminarium som beräknas vara den torsdagen den 22 februari 2007. Till detta idéseminarium inbjuds samtliga personer som deltagit i arbetet.

FoU Nordosts huvudmän är Lidingö, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåkers kommuner samt Stockholms läns landsting.

Datum.....

Plats.....

Tid.....

Telefon.....

Varmt välkommen

Elisabet Hermansson

(a) 08 – 690 58 30
elisabet.hermansson@aldrecentrum.se

Marie Rönnerfält

(a) 08 – 674 74 52
marie.ronnerfalt@socarb.su.se

till

FoU Nordosts idéseminarium

Måndagen den 23 april 2007

Kl. 09.30 – 13.00

Inför starten av den nya forsknings- och utvecklingsenheten, FoU Nordost, med Lidingö, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker och Stockholms läns Landsting som huvudmän genomförs under februari – mars en behovs- och idéinventering i varje kommun med de lokala personal- och seniorråden.

Dagens seminarium kommer att utgå från de idéer som framkommit vid de lokala mötena. Syftet är att vi tillsammans ska ta fram förslag på *gemensamma prioriterade utvecklingsområden* som ska ligga till grund för FoU Nordosts framtida arbetet. Det är viktigt för den kommande FoU-verksamheten att det finns en gemensam bild av vad som är angeläget inom äldreområdet.

Idéseminariet ger seniorer, personal och chefer i kommuner och landsting en möjlighet att tillsammans belysa problem och utvecklingsbehov men också inventera och diskutera olika former för samverkan. Seminariet kommer att dokumenteras och sammanställas till en rapport som samtliga som deltagit får tillgång till.

Program

09.30	Välkomsthälsning, Gun-Britt Nikolausson, ordf. FoU-NO presentation - nya FoU-chefen Ann Catrine Eldh aktuell information om FoU Nordost /Elisabet Hermansson erfarenheter från de lokala mötena med senior- och personalråden presentation av idéseminariets syfte och upplägg samt introduktion till dagen /Marie Rönnerfält
10.00	Arbete i mindre grupper
10.45	Kaffe och förfriskningar
11.15	Arbete i mindre grupper
12.00	Vilka utvecklingsområden vill vi gemensamt satsa på sammanfattning av dagens arbete avslutningsord av Ann Catrine Eldh
13.00	Dagen avslutas med en gemensam lunch
Tid	Måndag 23 april, kl. 09.30 – 13.00
Plats	Ersta Konferens, Bringsalen, Erstagatan 1 K, Stockholm

Varmt välkomna

Elisabet Hermansson
Projektledare FoU-NO/Äldrecentrum
(a) 08 – 690 58 30
elisabet.hermansson@aldrecentrum.se

Marie Rönnerfält
Seminarieledare/Inst.för Socialt Arbete, SU
(a) 08 – 674 74 52
marie.ronnerfalt@socarb.su.se

Deltagarförteckning 23 april 2007

FoU Nordost Äldre

Lidingö kommun

Personalråd

Paulina Samano
Britta Michaelis
Bodil Ström
Johan Marklund
Ullacarin Holst Hammarlund
Märtha Vagge
Anne Veide
Maiden Canborn
Anders Eliasson
Gun Engström-Karlsson
Petra Feichtinger + 1 pers
Margareta Trollsten
Jan-Erik Ingvall, SLL
Christina Nilsson, SLL
Ia Hemmingsson, SLL

Lidingö kommun

Seniorråd

Tyra Holst
Bengt Nilsson
Käte Diedricksen
Maj Britt Wall
Wivan Fromin
Caisa Hörberg
Anna-Lisa Baltzer
Ann-Louise Lindman

Täby kommun

Personalråd

Gun-Britt Wattenström
Christina Wiberg
Ewa-Britt Schesny
Birgitta Söderholm
Kerstin Sjöberg
Camilla Bäck
Monica Kevin Thörnblad
Helen Pihl
Susanne Rading-Ericson
Equar Hadera
Eva Pilsäter Faxner, SLL/TVC

Täby kommun

Seniorråd

Ingela Lindberger
Annika Hansson
Birgitta Ingare
Stig Nyholm
Mary Nordensvan
Siri Barnå
Laila Classon
Lisbeth Öhrland

Vallentuna kommun

Personalråd

Eva Stenborg
Susanne Raanaes
Mari-Ann Hanson
Karin Peters
Eva Olofsson
Cecilia Hedberg
Ingrid Johansson

Vallentuna kommun

Seniorråd

Maine Gräns
Ana Maria Caballero
Ingela Dahlén
Gunilla Bergström
Siv Ritterwall
Barbro Flogvall
Gun-Britt Sandström
Sylvia Pettersson

Vaxholm kommun

Personalråd

Madelaine Wallén
Annelie Granlund Larsson

Vaxholm kommun

Seniorråd

Ulla Löfgren
Eivor Börjesson

Susanne Lindqvist
Charlotte Damberg
Ingrid Heghammar
Mait Henriksson
Eva Larsson
Ewa Klerehag
Marit Dahlgren
Maria Pettersson, SLL
Margot Hällqvist, SLL

Socialnämnden

Annika Hörnsten-Blommé ordf.

Österåker kommun

Personalråd

Ann Boström
Ingrid Appelgren
Eva Andrén
Kerstin Niklasson
Marielle Nilsson
Marianne Åslund
Birgitta Gunnarsdotter
Lena Pettersson
An Mahri Gummesson
Anette Lannebjer
Jessica Ternström, SLL
Katarina Malmberg, SLL
Anna Bildsten, SLL
Katarina Olsson, SLL

Österåker kommun

Seniorråd

Margareta Fyrö
Inga-Britt Lundh
Ulla Stenlund
Greger Börjesson
Sven-Erik Hall
Gösta Carlsson
Marianne Knutsson

Geriatriken Danderyd

Lena Svensson
Eva Boethius – ersättare kom

FoU - Norr

- Eva Henriksen
- Håkan Uvhagen

Styrgruppen

Ingrid Ekstedt, Vaxholm
Adriana Buzea, tf, Lidingö
Conny Gabrielsson, SLL
Gunbritt Nikolausson, Österåker
Anne Saaristo, Vallentuna
Lisbet Sämå, Täby

Arbetsgruppen

Tehri Berlin, Vallentuna
Ulla Britt Ahlin, Vallentuna
Lena Borgman, Täby
Margot Franzén, Vaxholm
Kerstin Olsson, SLL
Disa Sommerfeld, SLL
Marita Sundell, Österåker
Michelle Väänänen, Lidingö

**Institutionen för socialt arbete – Stockholm
Universitet**

Marie Rönnerfält

FoU Nordost

Ann - Catrine Eldh

Stiftelsen Stockholms Läns

Äldrecentrum

Elisabet Hermansson

Gruppindelning vid idéseminariet den 23 april 2007

Tema 1 Vård- och omsorgsinnehåll

Lidingö

- Paulina Samano, PR
- Petra Feichtinger, PR
- Ia Hemmingsson, PR/SLL
- Caisa Hörberg, SR
- Käte Diedrichsen, SR

Täby

- Gun-Britt Wattenström, PR
- Eva Pilsäter Faxner, PR/SLL
- Ingela Lindberger, SR
- Siri Barnå, SR

Vallentuna

- Cecilia Hedberg, PR
- Mari-Ann Hansson, PR
- Maine Gräns, SR

Vaxholm

- Mait Henriksson, PR
- Eva Karlsson, PR
- Ulla Löfgren, SR

Österåker

- Ann Boström, PR
- Lena Pettersson, PR
- Margareta Fyrö, SR

FoU-Norr

- Eva Henriksen

Geriatriken Danderyd

- Lena Svensson, SLL

Styrgruppen FoU-NO

- Gunbritt Nikolausson, Österåker

Arbetsgruppen

- Lena Borgman, Täby
- Disa Sommerfeld, SLL

Tema 2 Sociala aktiviteter/attityder/bemötande

Lidingö

- Britta Michaelis, PR
- Anne Veide, PR
- Ej namngiven (kollega till Petra Feichtinger), PR
- Bengt Nilsson, SR
- Anna-Lisa Baltzer, SR
- Wivan Fromin, SR

Täby

- Christina Wiberg, PR
- Monica Kevin Thörnblad, PR
- Annika Hansson, SR
- Laila Classon, SR

Vallentuna

- Karin Peters, PR
- Ana Maria Caballero, SR
- Gun-Britt Sandström, SR

Vaxholm

- Annelie Granlund Larsson, PR
- Margot Hällqvist, PR

- Eivor Börjesson, SR
- Österåker
 - Ingrid Appelgren, PR
 - Katarina Olsson, PR/SLL
 - Inga-Britt Lundh, SR
 - Marianne Knutsson, SR
- FoU-Norr
 - Håkan Uvhagen
- Styrgruppen FoU-NO
 - Ingrid Ekstedt, Vaxholm
- Arbetsgruppen FoU-NO
 - Michelle Väänänen, Lidingö

Tema 3 Fortbildning/kompetensutveckling/personal

- Lidingö
 - Bodil Ström, PR
 - Maiden Canborn, PR
 - Margareta Trollsten, PR
 - Ann-Louise Lindman, SR
- Täby
 - Equar Hadera, PR
 - Helen Pihl, PR
 - Birgitta Ingare, SR
 - Lisbeth Öhrland, SR
- Vallentuna
 - Ingrid Johansson, PR
 - Ingela Dahlén, SR
 - Sylvia Pettersson, SR
- Vaxholm
 - Susanne Lindqvist, PR
 - Ewa Klerehag, PR
 - Anette Lannebjer, PR
- Österåker
 - Eva Andréén, PR
 - Katarina Malmberg, PR/SLL
 - Marianne Åslund, PR
 - Ulla Stenlund, SR
- Styrgruppen FoU-NO
 - Adriana Buzea, Lidingö
- Arbetsgruppen FoU-NO
 - Kerstin Olsson, SLL

Tema 4 Tillgänglighet/miljön/boende

- Lidingö
 - Gun Engström Karlsson, PR
 - Anders Eliasson, PR
 - Jan-Erik Ingvall, PR/SLL
 - Märtha Vagge, PR
 - Maj Britt Wall, SR
- Täby
 - Birgitta Söderholm, PR
 - Susanne Rading- Ericson, PR
 - Stig Nyholm, SR
- Vallentuna
 - Susanne Raanaes, PR
 - Gunilla Bergström, SR
 - Barbro Flogvall, SR

Vaxholm

- Charlotte Damberg, PR
- Marit Dahlgren, PR
- Madelaine Wallén, PR

Österåker

- Kerstin Niklasson, PR
- An Mahri Gummesson, PR
- Anna Bildsten, PR/SLL
- Greger Börjesson, SR
- Gösta Carlsson, SR

Styrgruppen FoU-NO

- Anne Saaristo, Vallentuna

Arbetsgruppen FoU-NO

- Tehri Berlin, Vallentuna
- Ulla-Britt Ahlin, Vallentuna

Tema 5 Samverkan/Information/Kommunikation

Lidingö

- Ullacarin Holst Hammarlund, PR
- Johan Marklund, PR
- Christina Nilsson, PR/SLL
- Tyra Holst, SR

Täby

- Kerstin Sjöberg, PR
- Ewa-Britt Schesny, PR
- Camilla Bäck, PR
- Mary Nordensvan, SR

Vallentuna

- Eva Stenborg, PR
- Eva Olofsson, PR
- Siv Ritterwall, SR

Vaxholm

- Annika Hörnsten-Blommé, ordf SN
- Ingrid Heghammar, PR
- Maria Pettersson, PR/SLL

Österåker

- Marielle Nilsson, PR
- Birgitta Gunnarsdotter, PR
- Jessica Ternström, PR/SLL
- Sven-Erik Hall, SR

Geriatriken Danderyd

- Eva Boethius ersättare kom

Styrgruppen FoU-NO

- Conny Gabrielsson, SLL

Arbetsgruppen

- Marita Sundell, Österåker
- Margot Franzén, Vaxholm

FoU Äldre Nordost är arbetsnamnet på den nya FoU-enhet som i augusti 2007 startade med Stockholms läns landsting och fem kommuner – Lidingö, Täby, Vallentuna, Vaxholm och Österåker – som sin huvudman. FoU-enheten har planerats av en arbetsgrupp från landstinget och de fem kommunerna under ledning av en styrgrupp med chefstjänstemän. Som ett led i detta arbete genomfördes en behovsinventering, där både praktiker och pensionärsföreträdare medverkade. Behovsinventeringen har resulterat i en mångfald av visioner och idéer till hur vården och omsorgen av äldre kan utvecklas genom FoU Nordost äldre. Boendet, måltiden och samverkan mellan huvudmännen är tre viktiga teman. Arbetet med att förbereda den nya FoU-enheten har visat att det finns många engagerade personer, som vill driva en forskningsbaserad utveckling i nordost. Förhoppningsvis ska den behovsinventering som redovisas i denna rapport kunna vara en utgångspunkt för det arbetet.